

Sygn. akt II AKa 86/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Grzegorz Salamon

Sędziowie: SA – Anna Zdziarska (spr.)

SO del. – Dorota Tyrła

Protokolant - st. sekr. sąd. Małgorzata Reingruber

przy udziale Prokuratora Marka Deczkowskiego

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2014 r.

sprawy z wniosku J. G.

o odszkodowanie wynikłe z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania w sprawie Prokuratury Rejonowej w Grodzisku Mazowieckim, sygn. akt 1 Ds. 1038/09

na skutek apelacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 9 grudnia 2013 r., sygn. akt VIII Ko 40/13

- 1. utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy;*
- 2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adv. P. K. - pełnomocnika z urzędu wnioskodawcy J. G. - Kancelaria Adwokacka w W. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem złotych 60/100), w tym 23% podatku VAT, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;*
- 3. kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.*

UZASADNIENIE

Wnioskodawca J. G. w dniu 27 marca 2013 r. wniósł o zasądzenie na jego rzecz odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie trwające 45 dni w sprawie o sygn. akt 1 Ds. 1038/09. Wnioskodawca nie podał wówczas dochodzonej kwoty odszkodowania, natomiast na rozprawie w dniu 09 grudnia 2013 r. pełnomocnik wniósł o zasądzenie na jego rzecz 10 tyś. złotych z tego tytułu. J. G. poparł wniosek pełnomocnika.

Prokurator podniósł zarzut przedawnienia.

Wyrokiem z dnia 09 grudnia 2013 r. (VIII Ko 40/13) Sąd Okręgowy w Warszawie wniosek oddalił.

Kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adwokata P. K. kwotę 600 złotych, powiększoną o stawkę VAT tytułem pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu.

Apelacją wyrok w całości na korzyść wnioskodawcy zaskarżył jego pełnomocnik.

Na podst. art. 438 pkt 3 k.p.k. wyrokowi zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, że sytuacja osobista wnioskodawcy nie uniemożliwiła mu złożenia wniosku o zadośćuczynienie za krzywdę poniesioną wskutek niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania;

Ponadto na podst. art. 438 pkt 1 k.p.k. wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego – art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy okoliczności faktyczne sprawy, a w szczególności sytuacja osobista wnioskodawcy jednoznacznie wskazywały, iż podniesienie przez Prokuratora zarzutu przedawnienia jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

W oparciu o w/w zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz J. G. kwoty 10 tys. złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdę poniesioną wskutek niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

J. G. w związku z popełnieniem czynów z art. 189 § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. został zatrzymany w dniu 15 września 2009 r., a następnie tymczasowo aresztowany postanowieniem Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim z dnia 17 września 2009 r. – sygn. akt II Kp 429/09 do sprawy 1 Ds. 1038/09. Postanowieniem z dnia 27 października 2009 r. prokurator uchylił stosowany wobec wnioskodawcy areszt i tego dnia opuścił on Zakład Karny.

Postanowieniem z dnia 27 listopada 2009 r., zatwierdzonym przez prokuratora w G. w dniu 4 grudnia 2009 r. umorzono postępowanie na podst. art. 17 § 1 k.p.k. – wobec nie popełnienia zarzuconych J. G. czynów. Odpis postanowienia wnioskodawca otrzymał w dniu 15 grudnia 2009 r. Postanowienie stało się prawomocne w dniu 25 kwietnia 2010 r., natomiast wniosek o odszkodowanie złożył w dniu 27 marca 2013 r., a zatem po blisko dwóch latach od upływu ustawowego terminu do złożenia wniosku o odszkodowanie.

Pomimo upływu terminu, o jakim mowa w art. 555 k.p.k., roszczenie nie wygasa. Wnioskodawca ma możliwość jego dalszego dochodzenia, jednakże, ten przeciwko komu przysługuje roszczenie zgodnie z obowiązującą regulacją cywilnoprawną, po upływie terminu przedawnienia może uchylić się od jego zaspokojenia.

W przedmiotowym przypadku właśnie sytuacja taka miała miejsce – prokurator podniósł zarzut przedawnienia.

Sąd I instancji zasadnie wskazał, że podniesienie tego zarzutu jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego jedynie wówczas, gdy o niedotrzymaniu przez wnioskodawcę terminu zadecydowały wyjątkowe okoliczności.

Do rangi wyjątkowych okoliczności, które usprawiedliwiłyby uchybienie terminowi określone w przepisie art. 555 k.p.k. można w szczególności zaliczyć: długotrwałą obłożną chorobę, całkowity upadek sił powodujący konieczność zapewnienia opieki osoby trzeciej w sprawach codziennej egzystencji, chorobę psychiczną, ubezwłasnowolnienie, długotrwały pobyt za granicą połączony z niemożnością nawiązania kontaktu z krajem.

W apelacji nie użyto żadnego argumentu, który nakazywałby uznać zaskarżone orzeczenie za nietrafne. Sąd aquo uwzględnił podnoszoną w środku odwoławczym chorobę psychiczną wnioskodawcy, niemniej jednak zasadnie uznał, że nie pozbawiła go ona zdolności do podejmowania czynności prawnych. Wbrew temu co twierdzi obrońca J. G. podał, że nie ma całkowitych zaników pamięci (k. 40 v). Nawet gdyby przyjąć stanowisko skarżącego, że wnioskodawca w toku postępowania przygotowawczego korzystał z iluzorycznej, a nie realnej pomocy prawnej, to i tak z jego depozycji wynikało, że wiedział o możliwości zgłoszenia wniosku o odszkodowanie. Na k. 41 podał mianowicie, że każdy mu

mówił „że jak siedziałeś niewinnie, to możesz złożyć wniosek o odszkodowanie. Tak doradzała mi rodzina i znajomi. To moja wina, że tak późno złożyłem wniosek. Myślałem, że mogę go złożyć w każdej chwili”.

Z treści zacytowanej wypowiedzi wynika, że nie z powodu nieporadności, jak to określił pełnomocnik, a z powodu niefrasobliwości i nieznajomości prawa wnioskodawcy doszło do przedawnienia żądania.

Z tego właśnie powodu zarzut obrazy art. 5 k.c. okazał się całkowicie niezasadny.

Uwadze skarżącego umknął jednak fakt, że wnioskodawca wnosił o zasądzenie odszkodowania, a nie zadośćuczynienia, jak to wskazano w apelacji. Do kwestii szkody Sąd Okręgowy odniósł się na str. 4 i 5 uzasadnienia i nie mając nawet obowiązku wykazał, że szkoda materialna nie zaistniała.

W związku z treścią środka odwoławczego, niezależnie od upływu terminu do złożenia wniosku i możliwości wyrażania odmiennych poglądów na temat naruszenia zasad współżycia społecznego, to art. 321 § 1 k.p.c. sprzeciwia się wyrokowi co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem.

Kwotę wynagrodzenia za obronę pełnioną z urzędu w postępowaniu odwoławczym Sąd orzekł na podst. § 14 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zmianami. O kosztach postępowania orzeczono na podst. art. 554 § 2 k.p.k.

Z tych względów – na podst. art. 437 § 1 k.p.k. Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.